

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проектів законів про адвокатуру та адвокатську діяльність реєстр. № 9055 та реєстр. № 9055-1

За дорученнями Голови Верховної Ради України від 07 вересня 2018 року та 17 вересня 2018 року Комітет з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 04 грудня 2018 року (Протокол № 75) проект Закону про адвокатуру та адвокатську діяльність (реєстр. № 9055 від 06 вересня 2018 року), поданий Президентом України та визначений ним як невідкладний, проект Закону про адвокатуру та адвокатську діяльність (реєстр. № 9055-1 від 14 вересня 2018 року), поданий народним депутатом України Писаренком В.В.

Згідно з пояснювальною запискою до законопроекту реєстр. № 9055 його метою є визначення засад діяльності адвокатури відповідно до кращих міжнародних стандартів, забезпечення виконання адвокатурою її конституційних завдань щодо надання професійної правничої допомоги, а також створення передумов для формування єдиної правничої професії, що сприятиме практичній реалізації в Україні принципу верховенства права.

Згідно із пояснювальною запискою до законопроекту реєстр. № 9055-1 його метою є вдосконалення законодавчого регулювання адвокатури і адвокатської діяльності та основних засад надання професійної правничої допомоги в Україні, а також покращення рівня захисту прав адвокатів.

Законопроектами пропонується викласти Закон України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" у новій редакції.

Так, зокрема, законопроектом реєстр. № 9055 запропоновано визначити правові засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні, порядок набуття права на здійснення адвокатської діяльності, зупинення та припинення права на здійснення адвокатської діяльності, визначити організаційні форми адвокатської діяльності, гарантії адвокатської діяльності, особливості статусу адвоката в трудових відносинах, на державній службі та на службі в органах місцевого самоврядування, засади адвокатського самоврядування, тощо.

Законопроектом реєстр. № 9055-1 пропонується визначити правові засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні, порядок набуття права на заняття адвокатською

діяльністю, організаційні форми адвокатської діяльності, види адвокатської діяльності, порядок зупинення та припинення права на заняття адвокатською діяльністю, права і обов'язки адвоката, гарантії адвокатської діяльності тощо.

Прикінцевими та перехідними положеннями законопроекту реєстр. № 9055 передбачено внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального процесуального кодексу України. Прикінцевими та перехідними положеннями законопроекту реєстр. № 9055-1 передбачено внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України.

Разом з тим слід зазначити, що обом законопроектами запропоновано різний підхід до вирішення питань набуття права на здійснення адвокатської діяльності, сумісництва адвокатської діяльності із іншими видами діяльності, структури та повноважень органів адвокатського самоврядування, питань фінансування діяльності органів адвокатського самоврядування, фінансової звітності тощо.

Розглядаючи Законопроект, Комітет з питань правової політики та правосуддя виходить з такого.

30 вересня 2016 року набув чинності Закон України "Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)".

За Конституцією України засади організації та діяльності адвокатури визначаються виключно законами України (пункт 14 частини першої статті 92 Основного Закону України).

Відповідно статті 131² Конституції України для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура. Незалежність адвокатури гарантується. Засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні визначаються законом.

Виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення. Законом можуть бути визначені винятки щодо представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена.

Згідно із підпунктом 11 пункту 16¹ розділу XV Перехідних положень Конституції України представництво відповідно до пункту 3 частини першої статті 131¹ та статті 131² Конституції виключно прокурорами або адвокатами у Верховному Суді та судах касаційної інстанції здійснюється з 1 січня 2017 року; у судах апеляційної інстанції – з 1 січня 2018 року; у судах першої інстанції – з 1 січня 2019 року. Представництво органів державної влади та органів місцевого самоврядування в судах виключно прокурорами або адвокатами здійснюється з 1 січня 2020 року.

Представництво в суді у провадженнях, розпочатих до набрання чинності Законом України "Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)", здійснюється за правилами, які діяли до набрання ним

чинності, – до ухвалення у відповідних справах остаточних судових рішень, які не підлягають оскарженню.

Згідно із пунктом 4 Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки, схваленої Указом Президента України від 20 травня 2015 року № 276/2015, посилення гарантій здійснення адвокатської діяльності та забезпечення доступності безоплатної правової допомоги є одним із напрямів реформування системи судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України у висновках до законопроектів реєстр. № 9055 та реєстр. № 9055-1 висловлює зауваження до цих законопроектів та вважає, що за результатами розгляду в першому читанні законопроекти доцільно повернути суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

Беручи до уваги важливість приведення законодавства у сфері адвокатури та здійснення адвокатської діяльності у відповідність із положеннями Конституції України, члени Комітету підтримують необхідність законодавчого врегулювання зазначеного питання.

Комітет зауважив, що законопроект за реєстр. № 9055 передбачає більш комплексний підхід до вирішення питання законодавчого закріплення вимог до організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні, тому підтримує його прийняття.

Водночас народні депутати України – члени Комітету звернули увагу на те, що окремі положення законопроекту реєстр. № 9055 потребуватимуть подальшого доопрацювання, зокрема щодо:

- доступу до адвокатської професії (в частині вимог до стажу роботи, проходження стажування, порядку складення кваліфікаційного іспиту та оскарження його результатів, змісту присяги адвоката та порядку видачі свідоцтва адвоката України);

- прав адвоката та гарантій адвокатської діяльності (в частині умов визначення робочого місця адвоката, забезпечення реалізації права на подання адвокатського запиту й отримання відповіді на нього, відмови від застосування категорії «зловживання правами», порядку проведення обшуків в адвоката, повідомлення йому про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, а також порядку доступу адвоката до приміщень суду та правоохоронних органів);

- дисциплінарної відповідальності адвоката (в частині перегляду підстав для притягнення до відповідальності, видів дисциплінарних стягнень, порядку притягнення до відповідальності та забезпечення можливості оскарження рішень у дисциплінарній справі);

- прав адвоката у трудових відносинах (в частині суміщення адвокатської діяльності зі статусом посадової особи господарського товариства або іншої юридичної особи та з державною службою, а також службою в органах місцевого самоврядування);

- адвокатського самоврядування (в частині забезпечення оптимального механізму функціонування організаційних форм адвокатського самоврядування).

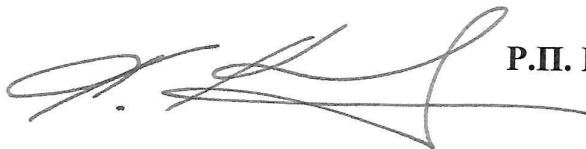
На підставі викладеного вище, Комітет з питань правової політики та правосуддя вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про адвокатуру та адвокатську діяльність (реєстр. № 9055 від 06 вересня 2018 року), поданий Президентом України, за наслідками розгляду в першому читанні прийняти за основу, у зв'язку із чим альтернативний проект закону реєстр. № 9055-1 відхилити.

2. У разі прийняття Верховною Радою України проекту закону реєстр. № 9055 за основу, утворити робочу групу з підготовки до розгляду в другому читанні законопроекту реєстр. № 9055, керівниками якої визначити заступника Голови Комітету Алексеева С.О. та голову підкомітету з питань діяльності адвокатури та регулювання надання правової допомоги громадянам Помазанова А.В. Запропонувати керівникам робочої групи внести на розгляд Комітету кандидатури для затвердження персонального складу робочої групи з народних депутатів України – представників депутатських фракцій і груп у Верховній Раді України та представників адвокатського середовища.

3. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити заступника Голови Комітету з питань правової політики та правосуддя Алексеева Сергія Олеговича.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ